

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Lakiehdotuksen 40 § kirjaus ”Tämän luvun 41 ja 42 §:ssä tarkoitettuja palvelussuhteen ehtoja koskevia poikkeuksia voidaan soveltaa vain siltä osin, kun tehtävien hoitamista ei voida järjestää muilla keinoin eikä niillä saa vaarantaa työntekijän turvallisuutta ja terveyttä työssä.” on ongelmallinen poikkeusolojen tehtävien ja vaatimusten toteutumisen kannalta.

Poikkeusoloissa, etenkin Suomeen kohdistuvan sodan aikana, ei yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittisillä aloilla, kuten energia-alalla, voida turvata työturvallisuutta samalla tasolla kuin normaalioloissa. Poikkeusoloissa joudutaan ensisijaisesti turvaamaan yhteiskunnan toiminnan jatkuvuus ja käskää henkilöstö myös sellaiseen tehtävään, joka normaaliolojen vaarojen arvioinnin perusteella olisi sietämätön riski.

Lakiehdotuksessa ei ole esitetty merkittäviä poikkeuksia Työturvallisuuslakiin ja siten kaikki työturvallisuuslain 8 § vaatimukset ovat voimassa. Esimerkkinä voi olla häiriönselvitystehtävä räjähtämättömien ampumatarvikkeiden tai uuden sotilaallisen iskun uhatta. Tämä on riski, jota normaalioloissa voitaisiin pitää sietämättömänä.

Työturvallisuuslain myötä myös työnantajan edustajalle voi tulla sietämättömiä henkilökohtaisia rikosoikeudellisia seuraamuksia työntekijän työturvallisuuden vaarantuessa. Näkemyksemme mukaan tämä johtaa poikkeusoloissa tilanteeseen, jossa välttämättömät yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi vaadittavat toimenpiteet voivat jäädä tekemättä.

Luvussa mainitaan useita aloja, työpaikkoja ja virastoja, joissa voidaan säätää poikkeuksia palvelussuhteen ehtoihin poikkeuksia mm. työsuhteen ehtoihin ja irtisanomisaikoihin. Listattavissa työpaikoissa mainittavissa virastoissa ei edellytetä poikkeusolojen lainsäädännön velvoitteiden täyttämistä pakottavana syynä asettaa poikkeuksia virastolle. Kuitenkin muille varautumisvelvollisille ja yhtiöille tämä välttämättömyys pitää täyttyä.

Kuka määrittelee varautumisvelvolliset ja mikä on välttämättömyys velvoitteiden täyttämiseksi?

Asevelvollisuuslain 89 § perusteella varatut henkilöt ovat vapautettu asepalveluksesta sodan aikana, mutta tämä asettaa myös vastuun suorittaa tätä erityistä tehtävää poikkeusoloissa. Pitäisikö tämä asettaa asepalvelusta vastaavaksi velvollisuudeksi poikkeusoloissa?

Energia-ala ja muut yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittiset toimialat (esim tietoliikenne, vesi- ja viemärihuolto, raide- ilmailu ja vesiliikenne, näitä aloja palvelevat välttämättömät palveluntarjoajat jne.) on syytä lisätä eri maininnalla aloiksi, joiden toiminta on kriittistä myös poikkeusoloissa ja tällöin myös työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus on epävarmaa.

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Viitaten edelliseen kohtaan myös erityisammattilaisten työvelvollisuus on turvattava ja varmistettava, että kriittisten toimialojen ammattilaiset eivät voi vältellä kriittisiä työtehtäviä ja asepalvelusta ensin VAP-varauksen turvin ja sen jälkeen irtisanoutumalla ja vaihtamalla alaa. Työvelvollisuuteen tulisi sisällyttää erityisammattihenkilöstön osaamista vastaava työvelvollisuus.

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Elinvoimakeskukseksi on asetettu velvollisuus huolehtia ostoluvista mm. energiantuotannon raaka- ja polttoaineille. Energiatuotannon turvaaminen poikkeusoloissa on välttämätöntä ja Elinvoimakeskuksen valmiuksista järjestää ostolupakäytäntö joka sujuvasti varmistaa raaka- ja polttoaineen saannin niitä tarvitseville elinkeinonharjoittajille, kuten energiayhtiöille, on valmisteltava ja harjoitettava jo normaalioloissa.

Laajemmin 13 luvun materiaalisäännöstelyn suunnittelu on tärkeä tehdä ennalta ja valmistella menettelytavat, järjestelmät ja henkilöstön osaaminen, jotta poikkeusolojen materiaalisäännöstely ei vaaranna säännöstelyä toteuttavan viranomaisen resurssien, osaamisen ja järjestelmän riittämättömyyden vuoksi.

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Yleisesti 17 luvussa käytetyissä termeissä puhutaan sähkön toimituksesta, mutta ilmeisesti tarkoitetaan sähkön siirtoa. Olisi tarpeen käyttää yhtenevää terminologiaa mm. Sähkömarkkinalain kanssa.

123 § TEM voi velvoittaa kunnan ohjaamaan lämmön tuotantoa ja jakelua. Onko kunnilla teknisiä valmiuksia tähän ohjaukseen ja miten kuntarajat ylittävissä lämpöverkoissa tämä ohjaus koordinoidaan? Lämpöverkon haltija vastaa sähköverkon järjestelmävastaavaa, joten tekninen osaaminen ja tilannekuva on paras juuri kyseisellä energiayhtiöllä. Sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosten ajosuunnittelussa on otettava huomioon samanaikaisesti sekä lämmön, että sähköntuotanto ja tämä koordinointi ei voi olla vain järjestelmävastaavan tai kunnan tehtävänä. Erilliset ja ristiriitaiset ohjaustarpeet johtavat laitoksen käytön kannalta mahdottomaan tai vähintään epäoptimaaliseen käyttötilaan.

124 § ja 125 § Tarkoitetaanko pykälässä liikennepolttoaineita vai polttoaineita yleensä? Osto-oikeuden ja ostolupien käsittely vaikuttaa monimutkaiselta:

- HVK myöntää tarvittaessa osto-oikeuden ja ostoluvan, Elinvoimakeskus myöntää ostoluvan maa-, kala-, ja metsätalouden osalta. HVK vastaa valvonnasta ja TEM säännöstelyn toimeenpanosta. Kuitenkin 125 § Elinvoimakeskus vastaa sen pykälän säännöstelyn täytäntöönpanosta ja velvoitteiden valvonnasta. Miten energiatuotannon polttoainesaanti ja energiayhtiöiden välttämätön liikennepolttoaineen saanti turvataan toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

Polttoaineiden säännöstelyn käytännön toteutus on epäselvää. Teknisesti se tulee olemaan monimutkainen toimenpide, joka on tarpeen suunnitella ja valmistella huolella etukäteen.

126 §

Jos energiahyödykkeille asetetaan enimmäishinta, se johtaa energiankäytön epäoptimaaliseen käyttöön ja voi aiheuttaa säännöstelytarpeen. Jos enimmäishinnan asettaminen nähdään välttämättömäksi pitääkö asetuksen käyttöönoton yhteydessä mahdolliset määräaikaisten sähkön toimitussopimukset purkaa ja siirtää kaikki sähkönkäyttäjät 2 momentissa tarkoitetun

markkinapaikan määräämän sähkön hinnan piiriin. Jos sähkölle on asetettu enimmäishinta johtaako se siihen, että markkinapaikalla enimmäishinnasta muodostuu jatkuva vakiohinta?

Järjestelmävastaavan kyvykkyys perustaa ja ylläpitää mahdollisesti useita rinnakkaisia alueellisia sähkön markkinapaikkoja on turvattava. Tällaista menettelyä ja järjestelmiä ei tällä hetkellä ole olemassa. Voiko olla tarpeen, että myös jakeluverkonhaltijalla on tarve perustaa omalle alueelleen hyvinkin pieniä sähkön markkinapaikkoja?

Mitä muita energiahyödykkeiden markkinapaikkoja on tarpeen ylläpitää? Lämpöenergian markkinapaikka on mahdollinen, mutta tällaista ei toistaiseksi ole Suomessa vielä rakennettu ja sen rakentaminen vie aikaa ja on teknisesti monimutkaista. Nämä järjestelmät ja menettelyt on toteutettava jo normaaliolojen aikana siltä osin, kun ne edellyttävät järjestelmäkehitystä tai muita teknisiä valmisteluja.

127 § Sähkön toimituksen keskeyttäminen tai sähkön käytön kieltäminen. Teknisesti ei ole mahdollista alueellisesti tai sähkönkäyttöpaikkakohtaisesti määrittää tai toteuttaa tarkkoja sähkönkäytön rajoituksia. Sähkökatkojen kierrättämistä ei voida helposti toteuttaa niin, että se koskisi tasapuolisesti kaikkia muita kuin säännöstelyltä suojattavia sähkökäyttöpaikkoja.

Mahdolliset poikkeusolojen sähköntoimitusten keskeytysten suunnittelun varalta on tarpeen määritellä ja tunnistaa ne käyttöpaikat, jotka juuri kyseisessä poikkeusolotilanteessa ovat välttämättömiä. Kohteiden suuri määrä voi helposti johtaa siihen, että sähkökatkojen kierrättäminen käy mahdottomaksi.

Normaalioloissa sähköjärjestelmän hätätilaa ja käytönpalautusta johtaa järjestelmävastaava kantaverkkoyhtiö. 127 § mukaan valtioneuvosto asettaa kiellon tai rajoituksen tiettyihin sähkönkäyttöpaikkoihin. Valtioneuvoston on tarpeen valmistella ja suunnitella nämä alueet ja kohteet ennalta ja ilmoittaa ne jakeluverkonhaltijoilla ennakosuunnittelua ja valmistelua varten.

Ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta kieltää sähkön käyttöä kategorisesti, mikäli sähkönkäyttöpaikassa on omaa pienimuotoista sähköntuotantoa tai sähkövarastoja? Jos myös itse tuotetun sähkön käyttö nähdään tarkoituksenmukaiseksi kieltää, niin kiellon valvonta ei voi olla jakeluverkonhaltijan tehtävänä.

128 § Kuukausikohtainen sähkönkulutuskiintiö on nykyisen valmiuslain vuosikiintiötä parempi aikajakso kiintiön määrittelylle. Tällä on kuitenkin tiettyjä teknisiä ja järjestelmiin liittyviä haasteita.

Jakeluverkkoyhtiöillä ei ole asiakastietojärjestelmiin sisäänrakennettuna tällaisia laskentatyökaluja ja menettelyjä. Nämä järjestelmät on välttämätöntä rakentaa ennalta lain voimaantultua jo normaalioloissa ja huomioitava tulevissa järjestelmähankkeissa. Tällä on vaikutuksia järjestelmin määrittelyihin, toteutusaikaan ja -kustannuksiin.

Kuukausikohtainen kiintiö ei tue hyvin nykyistä suomalaista voimajärjestelmän käyttöä ja energiantuotantomenetelmiä. Sääriippuvaisen energiantuotannon kasvun myötä voi olla tarpeen rajoittaa sähkönkäyttöä jo alkukuusta mutta loppukuusta kiintiön ollessa monella asiakkaalla käytetty energiaa voi kuitenkin olla hyvin tarjolla. Asiaa voisi ratkaista ja helpottaa järjestelmävastaavan määräyksellä, jolloin hyvässä käyttötilanteessa kiintiön ylitykset voidaan antaa anteeksi tai kulutusta ei lasketa mukaan kiintiöön. Tilanteen huonontuessa kiintiöt voivat astua voimaan. Myös aikajakson lyhentäminen kuukaudesta esim. viikkoon parantaa energiantarpeen ennustettavuutta ja kiintiön määrittämistä sen perusteella.

129 § asettaa Energiaviraston valvomaan verkonhaltijoita heidän tehtävässään keskeyttää sähkönjakelu osaksi vuorokautta yhdessä tai useammassa jaksossa. Tämä on teknisesti erittäin haastavaa ja osin mahdotonta. Enintään 3x63 A sähkönkäyttöpaikat ovat pääosin varustettu etäkytkentäreleellä, joiden katkaisu on mahdollista. Tämä edellyttää kuitenkin toimivaa tietoliikenneyhteyttä mittarille, joka ei ole täysin varmaa poikkeusoloissa. Lisäksi osa ohjauksista ei mene normaalistikaan mittarille asti läpi ja toisaalta suurin osa etäkytkentäreleistä on ollut vuosikausia käyttämättömiä, joten niiden toimivuus on epävarmaa. Suuresta määrästä aina osa ohjauksista jää toteutumatta ja tämä edellyttäisi paikan päällä käymistä. Normaalioloissa näitä kytkentöjä tulee tyypillisesti kuun vaihteessa sopimuksen päättymisen takia tai esim laiminlyötyjen maksujen. Näistä pieni osa epäonnistuu ja edellyttää kytkentää paikan päällä eikä tämä aiheuta kohtuutonta ongelmaa sähköverkon käytölle. Kiintiöylityksiä voidaan odottaa tulevan merkittävästi enemmän ja paljon tiheämmin, jolloin epäonnistuneita ja siten paikan päällä tehtäviä kytkentöjä tulee tiheään. Lisäksi kaikki yli 3x63 A sähkönkäyttöpaikat täytyy kytkeä sähköttämäksi ja palauttaa käsin paikan päällä. Tämä asettaa merkittävän ja työvoimaintensiivisen veloitteen poikkeusolojen jo kuormittuneeseen tilanteeseen. Nykyisessä valmiuislaissa kiintiön ylityksestä asetetaan sakkomaksu. Tämä ei ole ihanteellinen toimenpide poikkeusoloissa, mutta näkemyksemme mukaan ohjaa sähkönkäyttöä paremmin ja on teknisesti toteutettavissa.

128 § ja 129 § asettaa verkonhaltijan palveluksessa olevat henkilöt rikosoikeudelliseen virkavastuuseen. Tämä on todella poikkeuksellista, mikäli henkilöille ei kuitenkaan aseteta viranomaisen valtuuksia, ainoastaan vastuu. Lisäksi tästä on syytä kirjata velvollisuus muille viranomaisille antaa virka-apua näiden tehtävien suorittamiseen. 7 luvun kirjauksissa ei energiayhtiöitä lueta myöskään virastoiksi, joissa olisi erityinen turva työvoiman saatavuudelle. 128 § ja 129 § asettavat todella haastavia, osin jopa mahdottomia tehtäviä ja vain näissä pykälissä asetetaan varautumisvelvollisen yhtiön toimihenkilöille rikosoikeudellinen virkavastuu. Onko tarpeellista uhata poikkeusoloissa paineen alla työskenteleviä henkilöitä erikseen rikosoikeudellisilla seuraamuksilla, jos epäonnistuvat lähes mahdottomassa tehtävässään? Energiavirastolla valvovana viranomaisena on jo virkavastuu, riittäisikö energiaviraston viranomaisten rikosoikeudellinen virkavastuu, koska Energiavirasto on jo asetettu valvomaan jakeluverkonhaltijoita? Miksi vain sähkön siirtoa ja jakelua hoitavia toimihenkilöitä koskee rikosoikeudellinen virkavastuu?

130 § valtioneuvoston asetuksella voidaan rajoittaa kaukolämmön kulutusta rakennusten lämmitystä varten tai kieltää kaukolämmön käyttö muiden kuin rakennusten lämmitykseen tai rakennusten käyttöveden lämmittämiseen. Velvollisuus näiden rajoitusten toteuttamiseen asetetaan lämmön käyttäjälle ja tarvittaessa lämpöyhtiö toteuttaa rajoitukset. Ei ole olemassa teknisiä menettelyjä toteuttaa lämmityskiellon valvontaa tai alueellisesti kiertäviä kieltoja, Tämä tulee vaatimaan paljon toimintaa yhtiön, lämmön käyttäjien ja kunnan (mikäli kaukolämmön tuotannon ja jakelun ohjaus asetetaan 123 § 1 ja 2 momentin mukaan kunnalle tai kunnille) rajapinnassa sekä kovaa päätöksentekoa kunnassa ja edellyttää kuntien päätöksentekijöiltä vahvaa teknistä ymmärrystä. Edellyttää kunnalta valmistautumista, varautumista, ennakkosuunnittelua ja harjoittelua, miten kaukolämmön tuotantoa ja jakelua ohjataan poikkeusoloissa ja miten rajoitustoimenpiteet toimeenpannaan.

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

134 § mukaan teleyhtiön velvollisuus asettaa tietyt käyttäjät etusijalle säädetään tarkemmin Valtioneuvoston asetuksella. Energiahuollon, jakeluverkon, energiatuotannon ja järjestelmävastaavan tietoliikenneverkon tarpeet on huomioitava yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittisenä tietoliikenneverkon käyttönä.

136 § Radiotaajuuksia koskevissa toimenpiteissä on huomioitava myös energiahuollon kriittiset radiotaajuuksien käytöt.

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

141 § Rakentamisen aloitus- ja jatkamislupa määrittää mielestämme aivan oikein energiahuollon vaatimat rakennus- ja korjaustyöt välttämättömäksi rakentamiseksi. Lakiehdotuksen suurin puute kuitenkin on, että välttämättömän rakentamisen muu lupaprosessi ei helpotu tai nopeudu lainkaan. Ehdotuksen mukaan kaikkeen rakentamiseen poikkeusoloissakin tulee yksi uusi lupavaihe lisää, vaikka lakiehdotuksessa välttämättömälle rakentamiselle tämä lupa onkin myönnettävä. Tämä tarkoittaa, että myös poikkeusoloissa välttämätön korjausrakentaminen edellyttää normaalit rakennusluvat, naapurikuulemiset, ympäristövaikutuksen arvioinnit ja niin edelleen.

Ehdotuksen mukaan kunnan rakennusvalvonnalle asetetaan poikkeusoloissa lisätehtävä normaalin rakennusvalvonnan tehtävien lisäksi. On tarpeen tarkastella kunnan rakennusvalvonnan resurssien riittävyys uusien lupien lupakäsittelyyn.

142 § mukaista rakennustuotteiden ostolupaa ei edellytetä kiireellisiltä energiahuollon rakennus- ja korjaustöiltä, mutta kiireellisen määrittely jätetään epäselväksi. Jääkö kiireellisyyden arviointi rakennustuotteiden myyjän arvioitavaksi vai riittääkö energiayhtiön oma ilmoitus rakentamisen kiireellisyydestä?

Esitämme, että kunnan rakennusvalvonnalla on oikeus myöntää välttämättömälle rakentamiselle lupa, jolla voi ohittaa muut lupakäsittelyt, kuten Rakentamislain 42 § mukaisen rakentamisluvan ja Sähkömarkkinalain 14 § mukaisen hankeluvan suurjännitejohdon rakentamiseen. Merkitykseltään kunnan rajat ylittävien hankkeiden rakennuslupien osalta lupakäsittely voisi olla myös Elinvoimakeskuksesta.

Esitämme myös, että lakiehdotuksen 142 § mukaista rakennustuotteiden ostolupaa ei edellytetä energiahuollon rakennus- ja korjaustöihin, jos ne kohdistuvat rakenteellisten suojien rakentamiseen.

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

7 luvun kohdalla esitimme näkemyksemme työturvallisuuden vaarantumisesta energiahuollon välttämättömissä poikkeusolojen tehtävissä. Esitämme, että 159 §:ssä valtio ottaa vastatakseen kaikkien varautumisvelvollisten valmiuslain mukaisten velvoitteiden toteuttamisen ja/tai poikkeusolojen aiheuttamat työtapaturmat ja ammattitaudit.

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

Mietinnön taustaa käsiteltäessä mainitaan pohjana Ukrainassa käytävä sota ja tätä sotaa tarkasteltaessa näemme, miten siviili-infrastruktuuri, etenkin energia-infrastruktuuri, on modernissa sodassa tuhottava maali kansainvälisistä aseellisia konflikteja rajaavista sopimuksista huolimatta.

Kuitenkaan ehdotetussa valmiuslain uudistuksessa ei oteta kantaa missään kohtaa painelaiteturvallisuus- tai sähköturvallisuuslakien sisältöön. Sähköturvallisuuslain 59 § mukaista sähkötöiden johtajaa ja 60 § mukaista sähkölaitteiston käytön johtajaa koskee myös poikkeusoloissa kaikki sähköturvallisuuslain vaatimukset. Sähköturvallisuuslain ja muiden sähköturvallisuutta koskevien asetusten lähtökohtana on, että sähkötöitä tehdään ja sähkölaitteistoa ylläpidetään voimassa olevien sähköasennuksia koskevien standardien mukaisesti. Sähköasennuksia koskevat standardit ovat hyvin yksityiskohtaisia ja tarkkoja ja niitä noudattamalla saavutetaan erittäin korkea turvallisuustaso. Standardeista poikkeamisesta säädetään Sähköturvallisuuslain 85 §:ssä, jos poikkeamasta laaditaan kirjallinen selvitys, josta voidaan todeta vastaava turvallisuustaso saavutettavan.

Poikkeusoloissa varaosien ja työvoiman saatavuus ja sähkölaitteistoihin kohdistuvan laaja-alaisen vaikuttamisen vuoksi vakavien sähkönjakelun häiriöiden korjaamisessa ja yhteiskunnan normaalin toiminnan turvaamisessa voidaan joutua tekemään rajujakin väliaikaiskorjauksia, jotka eivät toteuta sähköasennuksia koskevia standardeja eivätkä saavuta vastaavaa voimassa olevia standardeja vastaavaa turvallisuustasoa.

Sähkötöiden turvallisuus ja sähkölaitteiston käytön turvallisuuden vastuut ovat suurelta osin henkilökohtaisia vastuita ja näiden vastuiden toteuttaminen poikkeusoloissa voi olla mahdotonta, jos tavoitteena on samalla turvata energianjakelu kriittiselle sähkön- ja lämmönkäytölle. Samat seikat koskevat myös paineturvallisuuslakia sekä painelaitteiden käytön valvojien vastuita.

Esitämme, että valmiuslakiin lisätään pykälä, joka sallii poikkeusoloissa sähkötöiden johtajalle ja sähkölaitteiston käytön johtajalle mahdollisuuden hyväksyä sähköturvallisuustasoltaan standardin tasoa alempien asennusten rakentamisen ja näiden väliaikaisten asennusten käytön mikäli se on tarpeellista väestön toimeentulon, sotilaallisen puolustusvalmiuden ja muun yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän toiminnan turvaamiseksi.

Toivonen Tomi
Turku Energia Sähköverkot Oy